

450 ÉVE SZÜLETETT JESZENSZKY (JESSENIUS) JÁNOS

Csehország, Lengyelország, Magyarország és Szlovákia közös szelvényes bélyeg kibocsátásával emlékeznek meg nagyjeszeni Jeszenszky János születésének 450. évfordulójáról. A postabélyeget és a hozzá kapcsolódó szelvény kreatív tervét *Lucas Kilian* német grafikus 1618-ban készült motívuma alapján *Rostoka László (Vladislav Rostoka)* képzőművész, metszetét pedig *František Horniak* metszőművész alkotta. 240.000 példányban, a *PTC Praha* gyártotta. A bélyeg 2016. június 22-től vásárolható meg az elsőnapos postákon és a Filapostán, továbbá a Magyar Posta internetes áruházában is megrendelhető.

A régi magyar nemesi családból származó nagyjeszeni Jeszenszky János, aki magát mindig és mindenütt Jessenius a Magna Jessen Egnes hungarusnak nevezte, több tudományterületen is kiemelkedőt alkotó és kora politikai életében is részt vállaló tudós volt. 1566. december 27-én született Boroszlóban (ma: Wrocław), ahová édesapja minden valószínűség szerint a török fenyegetés miatt Turóc vármegyéből vándorolt ki.

Felsőbb tanulmányait 17 éves korában a wittembergi egyetem orvosi karán kezdte meg, ezután Lipcsében orvostudományt és filozófiát tanult, majd 1588-tól a páduai egyetem orvosi karán volt hallgató. 1594-ben Frigyes Vilmos szász választófejedelem a wittembergi egyetem sebészeti, majd anatómia professzorának nevezte ki, ahol 1597-ben lett rektor. 1599-ben ő boncolt először nyilvánosan női holttestet, 1600 júniusában Európában ő végzett először nagy érdeklődéssel kísért, négy napos nyilvános boncolást Prágában. Szakmai nagyságát jelzi, hogy 1602-ben II. Rudolf német-római császár a prágai egyetemre hívta meg és udvari orvosává nevezte ki. Kora több ismert csillagászával az égitestek mozgásáról és a csillagok felépítéséről folyamatos eszmecsere-t folytatott. Johannes Kepler Jeszenszkynek a szemlencsére vonatkozó vizsgálatait, illetve a nyilvános boncolásain látottak alapján dolgozta ki a csillagászati távcsöveknél használt lencsék fénytörésére vonatkozó elképzelését. II. Mátyás uralkodása alatt is megtartotta udvari orvosi rangját és 1617 őszén a prágai Károly Egyetem rektorává választották.

1618-ban családi és egyetemi kapcsolódásai révén, politikai elkötelezettsége, illetve a reformáció-ellenreformáció küzdelmének szereplőjeként részesévé vált a cseh rendek Habsburg-ellenes szervezkedésének. Követként Pozsonyban járt, amiért Bécsben börtönbe vetették. Később részt vett a besztercebányai magyar országgyűlésen, Bethlen Gáborral tárgyalt Erdélyben, majd a cseh rendek számára gyászos kimenetelű fehérhegyi csata után felségárulás vádjával perbe fogták, elítélték és 1621. június 21-én kivégezték.

Szerteágazó életműve történetírói és filozófiai munkákat, továbbá teológiai értekezéseket is tartalmaz, orvosprofesszori működésével pedig új szellemet vitt az orvostudomány tanításába. Az anatómia terén eddig nem tárgyalt eredményekkel ismertette meg tanítványait és az egyetemes tudománytörténetet. Munkássága előtt tisztelgve Csehország, Lengyelország, Magyarország és Szlovákia azonos grafikával készült alkalmi bélyeg közös kibocsátásával emlékeznek meg.

Forrás: Rezsabek Nándor: Orvosprofesszor és csillagász (Jeszenszky [Jessenius] János emlékezete) in: Evangélikus Élet 2006/52.; Schultheisz Emil: Jeszenszky (Jessenius) János

JESZENSZKY450:**Megrendelési kódok:**

2016320010011
(szelvényes bélyeg)
2016320060012 (FDC)
4104894 (a 4 ország
bélyegét és bélyegzését
tartalmazó emléklap)

Megjelenés:

2016. június 22.

Névérték: 280 Ft

(belföldi elsőbbségi egyéb
levél 100 g-ig)

Nyomdai eljárás:

mélynyomtatás rotációs
metszéssel

Példányszám:

240 000 db

Perforálási méret:

26,5 x 44,1 mm (bélyeg
és szelvény)

Ív vágási mérete:

29,1x25,5 cm (25 db
szelvényes bélyeg/ív)

Papírfajta: enyvezett
bélyegpapír

Gyártó: Poštovní tiskárna
cenin Praha a.s. (PTC
Praha)

Tervezőművész:

Rostoka László (Vladislav
Rostoka) és František
Horniak; Kara György
(boríték, emléklap)